

Türkiye - İngiltere arasında münakid 27 mayıs 1938 tarihli müzeyyel ticaret ve kliring anlaşmasının türkçe metninde görülen imlâ farklarile tabı hataları ve tercüme farklarının tashihi için teati edilen notalar ile merbutu olan musahhah anlaşmanın tasdikı hakkında kanun lâiyhası ve Hariciye ve iktisad encümenleri mazbataları (1/287)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/6391

20 - XII - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile İngiltere arasında münakid 27 mayıs 1938 tarihli müzeyyel ticaret ve kliring anlaşmasının Türkçe metninde görülen imlâ farklarile tabı hataları ve tercüme farklarının tashihi için teati edilen notalar ile merbutu olan musahhah anlaşmanın tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 15 - XII - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

27 mayıs 1938 tarihinde, Londrada, Türkiye ve İngiltere Hükümetleri arasında akdedilmiş bulunan müzeyyel ticaret ve kliring anlaşmasının Türkçe metninde, imza olunan metin ile Resmî gazetede çıkan metin arasında bazı imlâ farkları ile basılış hataları ve, ayrıca, Türkçe ve İngilizce metinler arasında da ufak tefek tercüme farkları görülmüştür.

Mukavelenin hini tatbikinde, bu yanlışlardan ve ufak tefek ayrınlıklardan dolayı her hangi bir tereddüde mahal verilmemek üzere görülen farkların izalesi için, anlaşma metninin iki Hükümet tarafından müştereken gözden geçirilmesi, İngiltere Hükümetile biltilâf, kararlaştırılmış, ve işbu tedkik neticesinde, üzerinde mutabık kalınan yeni metin, Londra Büyük Elçimiz Dr. Tevfik Rüştü Aras ile İngiltere Hariciye Nazırı arasında yapılan nota teatisile tesbit olunmuştur.

İşbu notaların merbutu anlaşmanın tasdikı yüksek takdir ve tasviblerine arz olunur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Esas No. 1/287
Karar No. 17

28 - III - 1940

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile İngiltere arasında münakid 27 mayıs 1938 tarihli müzeyyel ticaret ve kliring anlaşmasının Türkçe metninde görülen imlâ farklariyle tabı hataları ve tercüme farklarının tashihi için teati edilen notalar ile merbutu bulunan musahhah anlaşmanın tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 15 - XII - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte encümenimize havale buyurulmakla Hariciye vekilinin huzurile tedkik olundu.

27 mayıs 1938 tarihli mukavelenin metninde ve tercümesinde mevcudiyeti bilâhara anlaşılan hataların tatbikatta müşkilât ihdas etmesi tabii

görülmüş ve bu hataların tashihini teğminen yapılan anlaşma tasvib edilmiştir.

Aynen kabul edilen kanun lâyihası ile merbutatı havalesi veçhile İktisad encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Erzincan	Konya	İstanbul
S. Arıkan	M. Göker	A. Ş. Esmir
Antalya	Diyarbakır	Diyarbakır
Dr. C. Tunca	Dr. İ. T. Öngören	Zeki M. Atsan
Erzurum	İzmir	Kars
Perteve Demirhan	H. Mentеше	G. Muhittin Akyüz
Sivas	Tekirdağ	Tokad
N. Sadak	Y. K. Beyatlı	N. Poroy

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisad encümeni
Esas No. 1/287
Karar No. 21

10 - V - 1940

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile İngiltere Hükümeti arasında akdedilmiş olan 27 mayıs 1938 tarihli müzeyyel Ticaret ve kliring anlaşmasının Türkçe metninde görülen tercüme ve imlâ farkları ile tabı hatalarının tashihi için teati edilen notalar ile bunlara bağlı musahhah anlaşmanın tasdikı hakkında Hariciye vekâletince tanzim edilip İcra Vekilleri Heyetince 15 kânunuevvel 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası havalesi mucibince Hariciye encümeninden encümenimize tevdi kılınmakla tedkik ve mütalea olundu.

Anlaşmanın tatbiki sırasında bu imlâ ve tercüme farklariyle tâli hataların her hangi bir tereddüde mahal bırakmayacak şekilde tashih ve tavzihi tabii görülmüş ve bu suretle mukavelenin daha kolaylıkla tatbiki imkânını veren bu müzeyyel anlaşma tasvib edilmiş olduğundan bu babdaki

kanun lâyihası da aynen kabul edilerek Umumi Heyete arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisad En. Reisi	Bu M. M.	Kâtib
Giresun	Diyarbakır	Afyon K.
İ. Sabuncu	V. N. Sünkitay	H. Erkan
A. Karahisar	Ankara	Bursa
Berç Türker	A. Ulus	Fatin Güvendiren
Denizli	Edirne	Erzincan
Tahir Berkay	Temel Göksel	S. Başotaç
Eskişehir	Gümüşane	İstanbul
Emin Sazak	Edib S. Tör	A. Hamdi Denizmen
İzmir	Kars	Kastamonu
Benal Arıman	K. Arıklı	M. Celâl Bayar
Konya	Konya	Zonguldak
H. Dikmen	Kâzım Okay	H. Karabacak
Zonguldak		
M. Bozma		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile İngiltere arasında münakid 27 Mayıs 1938 tarihli müzeyyel Ticaret ve kliring anlaşmasının Türkçe metninde görülen imlâ farkları ile tabir hataları ve tercüme farklarının tashihi için teati edilen notalar ile merbutu olan musahhah anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye ile İngiltere arasında, 27 Mayıs 1938 tarihinde Londrada akdedilmiş olan müzeyyel Ticaret ve kliring anlaşmasının türkçe metninde görülen bazı imlâ farkları ile tabir hataları ve tercüme farklarının tashihi hakkında Londra Büyük Elçiliği ile İngiltere Hariciye Nezareti arasında teati edilen notalar ile bunların merbutu olan musahhah anlaşma metni kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Ve-

killeri Heyeti memurdur.

15 - XII - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	Fethi Okyar	N. Tınaz
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Fayık Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.		Ti. V.
A. Çetinkaya		

Ekselâns,

10 haziran 1938 tarihli ve 446/60 numaralı notasile birlikte Bay Fethi Okyar « 2 eylül 1936 tarihli İngiliz - Türk ticaret ve kliring anlaşmasına » zeyil olarak 27 mayıs 1938 de Londrada imzalanan anlaşmanın Türkçe tercümesinin iki nüshasını Ekselânsınıza göndermişti.

Ekselânsınız bu Türkçe metni İngilizce metnin doğru bir tercümesi olarak kabul ettiği takdirde, mevzubahs müzeyyel anlaşmanın nihaî fıkrasında meşrut kılındığı veçhile onun her hususta İngilizce metinle müsavi derecede muteber sayılmasını Bay Okyar teklif etmişti.

13 haziran 1938 tarihli ve 3440/57/44 E numaralı notanızda Ekselânsınız mevzubahs metni mezkûr fıkranın icab ettirdiği metin olarak kabul etmeğe rıza göstermişti.

2 - Şimdi mezkûr müzeyyel anlaşmanın muaddel bir Türkçe tercümesinin iki nüshasını (ki bir tanesi kendi parafımı ve her ikisi de, kolayca tefrik edilebilmeleri için, « A » harfi işaretini ihtiva etmektedir) takdim ile ve Ekselânsınız kabul ettiği takdirde, bu tercümenin zatı âlinize Bay Fethi Okyar tarafından esasen parafe edilmiş tercüme yerine anlaşmanın nihaî fıkrasında bahsi geçen muteber Türkçe metin olarak ikamesini teklif ile şerefyabım.

Ekselâns

Rt. Han. The Viscount Halifax, P. C.,

Hariciye Nazırı

Ekselânsınızın en sadık bendesi

olmakla mübahi

T. R. Aras

Hariciye nezareti S. W. T.

17 temmuz 1939

Ekselâns,

Ekselânsınızın 659/126 numaralı ve bu-günkü tarihli notasile birlikte 2 eylül 1936 tarihli İngiliz - Türk ticaret ve kliring anlaşmasına zeyil olarak 27 mayıs 1938 de Londrada imzalanan anlaşmanın yeniden gözden geçirilib tadil edilen bir Türkçe tercümesinin iki nüshasını (ki birisi tarafımızdan parafe edilmiş ve, kolayca tefrik edilebilmek üzere, her ikisine de « A » harfi işareti konulmuştur) aldığımı teyid etmekle şerfyabım.

2 - Bay Fethi Okyar ile benim tarafımdan parafe edilmiş bulunan evvelki tercüme yerine notanızla leffedilen tercümesinin ikame edilmesine muvafakat eylediğimi Ekselânslarına bildirmekle mübahiyim.

3 - Bu sebeble muaddel metnin bir nüshasına inisiyalimi koydum ve leffen Ekselânsınıza iade ediyorum.

Ekselâns

Dr. Tefvik Rüştü Aras

Ekselânsınızın sadık bendesi

olmakla mübahi

Halifax

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Müttehid Kırallığı Hükûmeti arasında Ticaret ve Kliringe mütedair olmak üzere 2 eylül 1936 tarihinde imzalanmış olan Anlaşma (badema «Esas Anlaşma» denilecektir) Türkiye ile Müttehid Kırallık arasındaki ticarî münasebatı teshil için ahkâmı muhtevi bulunmasına ve Âkid Hükûmetler Türkiye ile Müttehid Kırallık arasındaki tediyatı kolaylaştırmak maksadile «Esas Anlaşma» ahkâmına ilâvelerde bulunmak arzusunda olmalarına binaen Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Hükûmeti berveği âti anlaşmışlardır:

Madde — 1

Esas Anlaşmanın (bu müzeyyel Anlaşmanın 5 nci maddesile muaddel) 7 nci maddesi ve 9 neu maddesi 1 nci fıkrası IV neü bendi mucibince bedelleri hususî hesaba yatırılmak ve kliring hesabının (A) tâli hesabı vasıtasile transfer edilmek suretile ödenecek olan Müttehid Kırallık emtiası 1938 temmuzunun birinci gününden itibaren başlıyan her üç aylık devreye aid olmak ve muhtelif sınıf emtia için bu Anlaşmaya merbut listede tasrih olunan (Sif) kıymetleri tecavüz etmemek üzere Türkiyeye idhal olunabilecektir. Şu şartla ki, eğer 1 temmuz, 1 teşrinievvel yahud 1 kânunusani ile başlayan böyle üçer aylık devrelerden her hangi birinde Türkiyeye idhal olunan her hangi bir sınıf emtianın kıymeti, listede o sınıf için tesbit edilenden daha aşağı olduğu takdirde bundan sonraki üç aylık devrede aynı sınıftan olup idhalleri için müsaade verilecek emtianın kıymeti listedeki miktardan bu noksan derecesinde fazla olacaktır. 1 teşrinievvel yahud 1 kânunusani ile başlayan her hangi bir devredeki noksan tesbit edilirken, bu devreye aid kıymetlerde bundan mukaddem devredeki noksandan mütevellid fazlalık nazarı itibare alınacaktır.

Madde — 2

(1) Müttehid Kırallık emtiasının Türkiyeye ihracına mütedair olup, Müttehid Kırallıkta Exjort Credits Guarantee Department (badema «Departman» denilecektir) vasıtasile hareket eden Goard of Trade tarafından mezkûr Departmanla Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti arasında 1938 senesi mayısının 27 nci günü akdedilen anlaşma (badema «Garanti anlaşması» denilecektir) ahkâmı dairesinde garanti edilecek olan mukaveleler Merkez bankasının ve Kliring Ofisin tahakkukunu teshil edecekleri şu şartı ihtiva edecektir ki: Türk parasının satın alınması hakkında bu fıkra ahkâmı bu maddenin 2 nci fıkrası hükümlerine göre talikedilmedikçe, bu gibi mukaveleler dolayısıyla, bu mukavelelerde vaziihimza Müttehid Kırallıktaki eşhasca satın alınması icab eden Türk parası Kliring Ofise bu talep olunan Türk parası miktarının muadili olan isterlin ödenmek suretile satın alınacaktır. Bu tediyeye, esas anlaşmanın 8 nci maddesinin 2 nci fıkrası ahkâmı dairesinde Merkez bankası tarafından Kliring Ofise bildirilip tediyenin yapıldığı gün Müttehid Kırallıkta neşredilen (rayig) üzerinden yapılacaktır. Kliring Ofis bu tediyelerden Merkez bankasını derhal haberdar edecek ve bunları esas anlaşmanın (bu müzeyyel anlaşmanın 5 nci maddesile muaddel) 9 neu maddesi 1 nci fıkrası II nci bendinde mezkûr kliring hesabının (A) tâli hesabına nakleleyecektir. Merkez bankası bu tediyelerin yapıldığı kendisine ihbar edildiği zaman Müttehid Kırallıktaki müteahhidin Türkiyedeki mümessillerine bu mikları Türk parası olarak ödeyecektir.

(2) Esas anlaşmanın 7 nci maddesinde mevzubahs hususî hesaba yatırılmış olan mebalığın Müttehid Kırallıktaki alacaklara transferinde gayri tabii bir teahhur kalmadığı hususunda her hangi bir zaman iki Âkid Hükûmet anlaşacak olursa Türk parasının mubayaasına müteallik olan birinci fıkra ahkâmı, Âkid Hükûmetlerden her hangi birisi gayri tabii teahhurun tekerrüründen bahs ile tekrar tatbikını talep edinceye kadar talik olunacaktır.

Madde — 3

Esas anlaşmanın 4 neu listesindeki 9 numarada (taze meyveler ve sebzeler) ve 13 numarada (meyve ve sebze konserveleri) kelimeleri kaldırılacak ve 30 numarada (hububat) kelimesinden evvel (buğdaydan maada) kelimeleri ilâve olunacaktır.

Madde — 4

(1) Esas anlaşmaya mülhak protokolün 4 ncü maddesinin tamamı ve yine bu protokolün 5 nci maddesi, «Bu protokol, bu günkü tarihli anlaşmanın bir cüzü gayri müfekkini teşkil eder» kelimeleri müstesna olmak üzere, hazfedilmiştir.

(2) - (1) Esas anlaşmanın (bu müzeyyel anlaşmanın 5 ilâ 7 maddelerile muaddel) 6 ncı, 7 nci ve 9 ilâ 14 ncü maddeleri aşağıdaki mukavelelerden mütevellid taahhüdlere ifa için Türkiyeye ihraç olunax müttehid Krallık emtiası bedellerinden doğan borçlar hakkında tatbik edilemeyeceği gibi bunlar için verilecek cirosu kabil senedler hakkında da tatbik olunmaacaktır.

(a) Sümerbank ile H. A. Brassert and Co., Ltd. arasında Türkiyede bir demir ve çelik fabrikası tesisi için 1 kânunuevvel 1936 da imza olunan mukavele,

(b) Garanti anlaşması ahkâmı dairesinde bundan böyle Departmanca verilecek garantilere mevzu teşkil eden mukaveleler,

(c) Türkiyenin müdafaası için lüzumlu mevaddın Müttehid Krallıkta satın alınmasını kolaylaştırmak maksadile 1938 senesi mayıs ayının 27 neigünü Türkiye Cümhuriyeti Hükümeti ile Müttehid Krallık Hükümeti arasında imza olunan Anlaşma (badema « Teslihat kredisi anlaşması » denilecektir) tasdik edidiği takdirde bu Anlaşmanın 1 nci maddesinde mevzubahs edilen mukaveleler.

(II) Madenler, maden cevherleri ve konsantreleri, buğday, kömür, kereste, (meyve olarak kullanılan fındıktan maada) taze meyve ve sebzeler vekonserve gıdalar ve şimdije kadar Türkiyeden idhal edilmemekte olub Garanti anlaşmasının 2 ncikısmı 1 nci maddesi mucibince Âkid Hükümetler tarafından bunlara ilâve olunabilecek diğcr maddeler Müttehid krallığa idhal olunduğu zaman esas anlaşmanın (bu müzeyyel anlaşmanın 5 ilâ 7 maddelerile muaddel) 6 ncı ve 8 ilâ 14 ncü maddeleri, bu gibi emtiadan mütevellid vacibütte diye borçlara tatbik olunmayacaktır. Bu emtianın satışlarından tahassül eden mebalığ müttehid Krallıkta Anglo Turkish Comptoir limited namı altında müesses şirket faaliyette olduğu müddetçe bu şirkete ve bundan sonra işbu Anglo - Turkish Comptoir Limited'e halef olmak üzere yine Müttehid Krallıkta tesis olunacak Anglo - Turkish Commodities Limited namındaki şirkete ödenecektir. Bu bendin ahkâmı, satılmak üzere, doğrudan doğruya Anglo - Turkish Comptoir Limited'e, yahud icabı hale göre Anglo - Turkish Commodities Limited'e gönderilen ham pamuğa da şamildir.

(III) Clearing Office'ce, Türkiyeden ihraç olunan incir ve üzümünden dolayı kliring hesabı matlubuna geçen mebalığın, 1938 senesinden sonra, 31 kânunuevvelde nihayet bulan her sene zarfında £. 322 000 den fazla olan kısmı da, faaliyette bulunduğu müddetçe Anglo - Turkish Comptoir Limited'e ve bundan sonra da Anglo - Turkish Commodities Limited'e devredilecektir.

(IV) Aşağıdaki V nci bend hükümleriyle mukayyed olmak üzere yukarıdaki II ve III ncü bendler mucibince Anglo - Turkish Comptoir Limited ve Anglo - Turkish Commodities Limited'in eline geçecek paralarla, garanti anlaşması veya anlaşmayı tadil eden yahud onun yerine ikame edilecek olan her hangi bir anlaşma mucibince bu şirketlerin alacağı diğcr her hangi paralar aşağıdaki maksadlar için kullanılacaktır :

(A) Anglo - Turkish Commodities Limited'in masarifi ile Anglo - Turkish Comptoir Limited'in o şirkete devri tarihinde tesviye edilmemiş olan masrafları,

(B) 1 kânunuevvel 1936 da H. A. Brassert and Co., Limited ile Sümerbank arasında imzalanan mukavele mucibince mezkûr Brassert Şirketine verilen bonolar için ödenecek mebalığ,

(C) Garanti anlaşmasının 3 ncü kısmında mezkûr olub bu kısım hükümlerine göre departmanca garanti edilen bonolar için ödenecek mebalığ,

(D) Türkiye Cümhuriyeti Hükümeti ile Aydın demiryolu Şirketi arasındaki, 1 mayıs 1935 tarihli mukavele ile Türkiye Cümhuriyeti Hükümeti ile İstanbul Telefon Şirketi arasında akdedilen 9 nisan 1936 tarihli mukavelenin icabettiği senevi taksitler,

(E) Teslihat Kredisi Anlaşması tasdik edildiği takdirde işbu Anlaşma mucibince icabeden tediyat,

(F) Yukarıdaki A, B, C, D ve E bendlerinde mevzubahs maksadlar için icabeden mebalığ tenzil edildikten sonra Anglo - Turkish Comptoir Limited'in veya icabı hale göre Anglo - Turkish Commodities

Limited'in murakipleri tarafından 1 temmuz 1938 de başlayan her on iki aylık devre sonunda mevcudiyeti tasdik edilecek bakiye, her devrenin sonundan itibaren bir ay zarfında kliring hesabına ödenecek ve berveği ati taksim olunacaktır:

(a) Yüzde 60 ı (A) tâli hesabına ödenecektir.

(b) Yüzde 30 u (B) tâli hesabına ödenecektir.

(c) Yüzde 10 u da Türkiye Merkez Bankasının serbestçe emrine âmade bulunacaktır, şu kadar ki, bu meblâğın, icabettiği derecede Müttehid Krallık emtiasından kliring ve hususî takasla satın alınması uygun olmayan gazete, mecmua ve kitab mübayaası için kullanılacağı mukarrerdir.

(V) 1 kânunusani 1939 dan evvel Müttehid Krallığa idhal olunacak olan Türk buğdayları satışından mütevellid mebalîğ azamî £ 250 000 e kadar, vaziyete göre Anglo - Turkish Comtoir Limited veya Anglo - Turkish Commodities Limited tarafından Türk müşterilerin Müttehid Krallıkta gemi iştirasını finanse etmek için tahsis olunabilir.

(VI) Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti, vaziyete göre, Anglo - Turkish Comtoir Limited veya Anglo - Turkish Commodities Limited Şirketleri hasılatının yukarıda IV neü bendin A, B, C, D ve E kısımlarında mezkûr tediyaı her zaman karşılamağa kâfi olmasını ve bütün bu tediyaı yapılmaya kadar, Müttehid Krallık Hükûmetinin muvafakati olmadan Anglo - Turkish Commodities Limited Şirketinin feshedilmemesini ve nizamnamesinde değışiklik yapılmamasını teğmin etmeği deruhde eyler.

Madde — 5

1938 teşrinievvelinin birinci gününden itibaren Esas Anlaşmanın 9 neü maddesi 1 neü fıkrası yerine atideki ahkâm ikame olunacaktır:

«(a) Bu Müzeyyel Anlaşmanın 4 neü maddesi 2 neü fıkrası IV neü bendi F kısmı hükmünce, vaziyete göre, Anglo - Turkish Comtoir Limited veya Anglo - Turkish Commodities Limited tarafından ödenen mebalîğ, (b) 1 kânunusani 1939 dan sonra, Müzeyyel Anlaşmanın 4 neü maddesi 2 neü fıkrası III neü bendi hükümleri mucibince, vaziyete göre, Anglo - Turkish Comtoir Limited'e veya Anglo - Turkish Commodities Limited'e devrolunacak mebalîğ, ve (c) Müzeyyel Anlaşmasının 2 neü maddesinin 1 neü fıkrası mucibince (A) tâli hesabına tahsis olunacak tediyaı haricinde kliring hesabına matlûb kaydedilen bütün paralar aşağıdaki şekilde tahsis edilecektir:

(I) Bilûmum mebalîğın yüzde 30 u faizsiz (B) tâli hesabına tahsis olunacaktır. (B) tâli hesabı matlubundaki mebalîğ serbest olarak Merkez Bankası emrine âmade bulundurulacaktır.

(II) Aşağıda III neü, V neü, VI neü ve VII neü bendlerde mevzubahs meblâğlardan gayri bilûmum mebalîğın yüzde 70 i faizsiz bir (A) tâli hesabına tahsis olunacaktır.

(III) Esas anlaşmanın müzeyyel anlaşma ile muaddel 12 neü, 13 neü yahud 14 neü maddeleri hükümlerince Müttehid Krallığa ihraç olunan Türk emtiasından dolayı matlub kaydedilen mebalîğın yüzde 10 u mezkûr (A) tâli hesabına tahsis olunacaktır.

(IV) A tâli hesabı matlubundaki mebalîğ karşılıkları hususî hesaba tevdi edilmiş olan borçların tediyesi için kullanılacaktır. Bu tediyeler tevdiat tarihleri sırasına göre yapılacaktır.

(V) 12 neü veyahud 13 neü maddeler ahkâmına göre Müttehid Krallığa ihraç olunan Türk emtiası dolayısıyla matlub kaydedilen mebalîğın yüzde 60 ı faizsiz bir (C) tâli hesabına tahsis olunacaktır. (C) tâli hesabı matlubundaki mebalîğ aşağıdaki şekilde kullanılacaktır:

(a) İhraç edilen Türkiye emtiasına aid menşe şahadetnamesi üzerinde görülen (Fob) kıymetin yüzde 60 ı aynı hususî takas muamelesile Müttehid Krallıktan Türkiyeye idhal olunan emtia bedellerinin tediyesi için kullanılacaktır.

(b) Bakıyenin, (Sif) ve (Fob) kıymetleri arasındaki farkı temsil eden kısmı (B) tâli hesabına ve kullanılmayan kısmı da (A) tâli hesabına naklolunacaktır.

(VI) Esas Anlaşmanın, müzeyyel Anlaşmanın 7 neü maddesile muaddel 14 neü maddesi hükümlerine tevfiakan Müttehid Krallığa ihraç olunan Türk emtiasından dolayı matlub kaydedilen bütün mebalîğın yüzde 60 ı faizsiz bir (D) tâli hesabına tahsis edilecektir. (D) tâli hesabı matlu-

bundaki mikdarlar mezkûr muaddel 14 neü madde ahkâmına göre transfer edilebilecek mevduat ve mebalîğ için Müttehid Kırallıktaki alacaklıya veya alacaklılara tediye bulunmak üzere kullanılacaktır. Bu maksad için lâzım olmayan bakiye (A) tâli hesabına nakledilecektir.

(VII) Türkiyeden ihraç olunan incir ve üzümlerden mütehassil olarak matlub kaydedilen mebalîğın yüzde 70 i faizsiz bir (E) tâli hesabına tahsis edilecek ve günü gününe (A) tâli hesabına naklolunacaktır.

Madde — 6

1938 senesi teşrinievvelinin birinci gününden itibaren esas anlaşmanın 2 ne fıkrası yerine aşağıdaki hükümler ikame olunacaktır:

«İşbu maddenin birinci fıkrasında derpiş olunan her muamelenin ifasında Türkiyeye idhal olunan Müttehid Kırallık emtiasının (Fob) kıymeti mezkûr Kırallık ülkesine idhal olunan Türk mallarının menşe şahadetnamelerinde gösterilen (Fob) kıymetinin yüzde 60 ını aşmayacak ve bakiye Türk emtiasının (Fob) kıymetinin yüzde 30 u, bu anlaşmanın müzeyyel anlaşmanın 5 ne maddesile muaddel 9 ne maddesi 1 ne fıkrası 1 ne bendinde mevzubahs (B) tâli hesabına ve yüzde 10 u da (A) tâli hesabına geçirilmek suretile devrolunacaktır.»

Madde — 7

1938 senesi teşrinievvelinin birinci gününden itibaren esas anlaşmanın 14 ne maddesi yerine aşağıdaki hükümler kaim olacaktır:

« (1) Bu anlaşmanın 7 ne maddesi birinci fıkrasında mezkûr hususî hesaba kendi lehine Türk lirası olarak para yatırılmış veya bundan sonra yatırılacak olan Müttehid Kırallıktaki her hangi bir şahsın veya (her hâdisede Âkid Hükûmetlerin tasvibile) Türkiyedeki şahıslardan alacağı olan veya Türkiyede matlubunda bulunan mebalîği isterline transfer etmeğe muktedir olamayan Müttehid Kırallıktaki diğer her hangi bir şahsın bu mevduat veya mebalîğın tamamını veya bir kısmını bu Anlaşmaya merbut ve müzeyyel anlaşmanın 3 ne maddesile muaddel 4 ne listeye dahil Türk malları mubayaası için kullanılmasına ve bu malları Müttehid Kırallığa ihraç etmesine müsaade olunacaktır.

« (2) Bu emtiamın isterlin tutarı berveçhi ati tahsis olunacaktır:

(I) Yüzde 60 ı, bu anlaşmanın müzeyyel anlaşma ile muaddel 9 ne maddesi 1 ne fıkrası VI ne bendi hükümlerine göre muamele görecektir.

(II) Yüzde 30 u (B) tâli hesabına naklolunacaktır ve

(III) Mütebaki yüzde 10 u (A) tâli hesabına naklolunacaktır.»

Madde — 8

(1) Türk mallarının Müttehid Kırallığa (Fob) satışından mütevellid navlun ve sigorta masrafları dolayısıyla Müttehid Kırallıktaki şahısların Türkiyedeki şahıslara olan borçlarının kliring harici tediyesi için isterlinin başka her hangi bir paraya serbestçe tahviline Müttehid Kırallık Hükûmeti müsaade eylemeğe devam edecektir.

(2) Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti de Müttehid Kırallık mallarının Türkiyeye (Fob) satışından mütevellid navlun ve sigorta masrafları dolayısıyla Türkiyedeki şahısların Müttehid Kırallıktaki şahıslara olan borçlarının kliring harici ödenmesi için isterlin tedarikine devam edecektir.

Madde — 9

(1) Bu anlaşma 1 temmuz 1938 tarihinde meri olmağa başlayacak ve hilâfı zikredilmeyen hallerde, bütün ahkâmı o tarihte mevkii tatbika girecektir.

(2) 1 temmuz 1938 den sonra esas anlaşma, bu müzeyyel anlaşma ile yapılan ilâveler ve tadiller dairesinde, kendi ahkâmına göre tatbik olunacaktır.

(3) Eger esas anlaşma, 18 nci maddesinin 2 nci fıkrası mücibince (Bu müzeyyel anlaşma ile yapılan ilâveler ve tadillerle birlikte) hitama erecek olursa bu vaziyet müzeyyel anlaşmanın 4 ncü maddesi, 2 nci fıkrasının II nci veya IV nci bendleri hükümlerine tesir etmeyeceği ve yalnız mezkûr 4 ncü maddenin 2 nci fıkrasındaki III ncü bendde Kliring Ofis yerine Merkez Bankası ikame-olunacağı gibi mezkûr 4 ncü maddenin 2 nci fıkrasındaki IV ncü bendin (F) talî bendindekinden maada her hangi bir hükmü de bu keyfiyetten müteessir olmayacaktır. Bu hükümler mezkûr IV numaralı benddeki (C) ve (E) talî bendlerinde mevzubahs edilen anlaşmalar dolayisile yapılacak bilûmum tediyaatın icrasına kadar meriyette kalacak ve iki Âkid Hükûmet IV numaralı bendin (F) talî bendinde mezkûr bakiyenin nasıl tahsis edileceğine müştereken karar vereceklerdir.

Yukarıdaki ahkâmı tasdikân zirde vazîülümza salâhiyettar murahhaslar, işbu anlaşmayı imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Londrada, bin dokuz yüz otuz sekiz senesi mayısının yirmi yedinci günü iki nüsha İngilizce olarak tanzim edilmiştir.

Mümkün olduğu kadar süratle Türkçe tercümesi yapılacak ve bu tercüme Âkid Hükûmetler tarafından kabul ve tasdik edilecektir.

O vakit, her iki metin her hususta aynı derecede muteber olacaktır.

İmzalar :
Fethi Okyar
M. Eriş
Halifac

METİNDE MUTABAKAT HÂSİL OLAN ZABIT

2 Eylül 1936 tarihinde imza edilmiş olan ticaret ve kliring Anlaşmasına zeyil olarak hazırlanan bu günkü tarihli Anlaşmanın hini imzasında Türkiye ve Büyük Britanya murahhas heyetleri atideki hususların zabta geçirilmesini arzu ederler. Şöyle ki :

(1) Müzeyyel Anlaşmanın 1 nci maddesile alâkadar olarak, esas Anlaşmanın 1 nci ve 4 ncü maddeleri ve 1 nci/ ve 2 nci listeleri ahkâmı, (I) hususî hesaba tevdiat mukabilinde (A) tâli hesabı vasıtasile transfer yapılmak suretile ödenen emtia, (II) esas Anlaşmanın müzeyyel Anlaşma ile tadil edilen 12 nci maddesi ahkâmına göre, hususî takas muamelesile ödenen emtia, dahil olduğu halde Türkiyeye idhaline müsaade edilen muhtelifi sınıf Müttehid Kırallık emtiasının mecmuu miktarı hakkında tatbik olunmakta devam edecektir. Müzeyyel Anlaşmanın 4 ncü maddesinin 2 nci fıkrasının 1 nci bendinde mevzubahs mukavelelere tevfikân Türkiyeye idhal edilen emtia bu mecmuu miktarın tesbiti için hesaba katılmayacaktır.

(2) Müzeyyel Anlaşmanın 4 ncü maddesinin 2 nci fıkrasının II nci bendi ve 5 nci maddenin VII nci bendi ile alâkadar olarak (322 000 İngiliz lirasının yüzde 70 i) ve Türk üzüm ve incirlerinin Müttehid Kırallığa idhalleri için (A) tâli hesabına yapılacak transferler için azamî miktar olan 225 000 İngiliz lirası, ismi geçen bu Türk mallarının Müttehid Kırallığa yapılan mecmuu idhalâtının 1935, 1936 ve 1937 senelerine aid üç senelik vasatısi esası üzerinden tâli hesaba vacibüt-tekiye olması icab eden miktarı göstermektedir.

İnzalar

Fethi Okyar

M. Eriş

Halifakar

Liste

Türk ta- rife No.	Türk tarifesine nazaran tasnif	Türk lirası
98	Merinos, tiftik, alpağa, lâma, vigoni, keşmir, deve, şeviyot	19 600
102	Her nevi yünden ve kıldan iplik (örme ve dokuma makineleri için masuraya sarınlı iplikler de dahildir)	98 300
106	Safi yünden mamul başka yerde zikrolunmayan mensücat mevaddı saire ile müretteb olsun olmasın	25 600
366	Pamuk ipliği, kasarsız, yalınkat (tek telli)	31 100
370	Glase veya merserize, bükülmüş (iki ve daha ziyade telli) kasarlı, kasarsız veya boyalı	34 500
371	Perakende satılabilecek hale getirilmiş iplikler (kasarlı kasarsız, boyalı, bükülmüş bükülmemiş, ağaç makara, ufak çile, yumak, zivana ve sair şekillerde)	5 700
372	Pamuk ağ ipliği ve sicim	4 400
377	Pamuk mensücat, ham (kasarsız)	9 300
378	Pamuk mensücat (kasarlı)	64 500
379	Pamuklu mensücat, kısmen boyalı, boyalı dokuma, basma	126 500
417	Keten, kendir, jut, rami ve tarifede gayri mezkûr sair mevaddı nebatiyeden mamulât ve mensücat, sargılık kaba bez ve çuval (rengi tabiide veyahud boyalı)	15 100
445	Bisiklet, otomobil, araba ve sair vesaiti nakliye tekerleklerine mahsus iç ve dış lâstikleri ve şeridler (mevaddı saire ile mürekkeb ve gayri mürekkeb)	7 100

Türk ta- rife No.	Türk tarifesine nazaran tasnif	Türk lirası
452	Yere sermeğe mahsus linoleum, kapotolikan muşambaları (parça veya top halinde)	4 700
523	Demir veya çelik sağ levhalar (düz veya oluklu) ve çemberlik veya şerid	33 200
555	Bakır lama çubuk (maktai her şekilde) tahta veya yaprak halinde	6 500
577	Kalay ve halitası	43 500
618	Telli telgraf ve telefon makineleri ve aksamı fenniyesi (teler ve piller ve otomatik telefon santralının mesned çerçeveleri hariçtir)	4 900
651	Petrol, benzin, petrol müştekkatı veya sair mahrukat ile müteharrik motörler (elektrik motörleri müstesna) portatif müteharrik makineler (kurulmuş veya kurulmamış)	5 100
666	Değirmen makineleri ve hamur, makarna, şeker, sucuk ve sair mekûlâtın imal ve ihzarına mahsus makineler, buz makineleri, taktir, tasir ve tebrid makineleri, şişeleri yıkayan ve dolduran makineler, vinçler, kavurucu ve öğütücü makineler, ütü makineleri, çamaşır yıkama makineleri, ve tarifede zikrolunmayan biçümle makineler (kurulmuş, kurulmamış)	7 600
666/2	Makine ve cihazların mihaniki aksamı demirden, çelikten ve sair adi madenlerden, sair madenlerle müretteb veya gayri müretteb (tarifede başka yerlerde zikredilmemiş olan)	9 000
682	Buharlı gemiler	18 700
694	Mahrukatı madeniye	6 800
695	Mayi madenî mahrukat ve madenî yağlar (petrol, şist yağları, linyit ve diğer madenî yağlar)	4 400
706 ve 711	Uzvi sunî boyalar (kömür, katran yağından müstahsal) anilinler, alizarinler, sunî çividler, ve tasfiye edilmiş, tabii çividler (her şekilde) ve zikredilmeyen sairleri, ve sodyum ve emlâhı	32 800
725	Bakır emlâhı	5 400
749	Kreozot ve emlâhı	29 100
853	Tarifede gayri mezkûr serom ve aşlar, ecsamı kimyeviye, eczayi tıbbiye müstahzaratı tıbbiye ve kimyeviyei smaiye Bilûmum diğer tarife maddeleri	6 700 114 900
	Yekûn	775 000